

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор НН Інституту
педагогіки і психології

 Світлана Кондратюк

« 30 » серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми методології наукових досліджень

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

(шифр і назва)

Освітня програма Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)

Мова навчання - українська

Погоджено

науково-методичною комісією

НН інституту педагогіки і психології

Протокол № 1 від 30.08.2023 року

Голова

доктор. пед. наук,

професор Ю. А. Бондаренко

Робоча програма: Актуальні проблеми методології наукових досліджень

Розробник:

Сбруєва Аліна Анатоліївна – докт. пед. наук, професор

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 1 від «29» серпня, 2023р.

Завідувач кафедри педагогіки

(підпис)

(Бойченко М.А.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>01 Освіта</u> , (шифр і назва)	Обов'язкова (варіативна)	
	Спеціальність: 011- Освітні, педагогічні науки		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання <i>Проект за темою дипломної магістерської роботи з мультимедійною презентацією</i>	Спеціалізація: позашкільна освіта	Рік підготовки:	
		1-й	-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр 2	
		-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 3	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		14 год.	4 - год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 - год.
		Лабораторні	
		год.	-год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 - год.
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: сприяння формуванню й розвитку науково-педагогічного світогляду, мислення й професійної свідомості здобувачів другого – магістерського рівня вищої освіти як майбутніх педагогів системи позашкільної освіти та дослідників, здатних до самостійного здійснення наукових розвідок з актуальних проблем історії та теорії розвитку позашкільної освіти, технологій та способів організації позашкільної освіти, моніторингу якості управління процесами навчання й виховання учнівської молоді.

Завдання:

- ознайомити здобувачів з основними поняттями та категоріями у галузі методології наукових педагогічних досліджень та організації науки;

- розширити уявлення щодо специфіки організації інтелектуальної праці, принципів і методів підготовки, організації та проведення науково-педагогічних досліджень;

- розкрити технологію інформаційного забезпечення науково-педагогічних досліджень, техніку застосування адекватних способів обробки результатів дослідження;

- сформувати вміння визначати й впроваджувати методи науково-педагогічного дослідження;

- розвинути вміння з планування, організації та проведення педагогічного експерименту;

- вдосконалити способи самостійного пошуку інформації та роботи з науковими літературними джерелами, застосування інформаційних ресурсів у науково-дослідницькому процесі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких **компетентностей**:

а) інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та актуальні проблеми сучасної теорії і практики вищої освіти, профільного навчання й професійного виховання здобувачів освіти, шляхом здійснення провідних функцій науково-педагогічної (навчальної, навчально-методичної, виховної, культурно-просвітницької, проектної, організаційно-управлінської, моніторингової, науково-дослідної) діяльності, застосовуючи новітні досягнення соціально-гуманітарних і педагогічних наук, найкращі здобутки інноваційно-педагогічного досвіду вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти.

б) загальних (ЗК):

Здатність до системного мислення, визначення шляхів покращення якості процесів та результатів, інтегрування знань з урахуванням моральної та соціальної відповідальності за їх застосування	ЗК 5
Лідерство та автономність під час реалізації інноваційних проектів, презентації власних і колективних результатів професійної та науково-дослідної діяльності,	ЗК 6
Здатність до застосування інформаційно-комунікаційних технологій в навчальній, дослідницькій та професійній діяльності	ЗК 7
Здатність до управління інформацією (раціонального використання	ЗК 8

комп'ютера й комп'ютерних засобів при розв'язуванні задач, пов'язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням та обміном), написання ділових листів, доповідей	
--	--

в) професійних (ПК):

Дослідницька компетентність. Здатність аналізувати концептуальний апарат, теоретичні та експериментальні засади, результати науково-педагогічних досліджень, самостійно розробляти проекти й здійснювати науково-педагогічні дослідження	ПК10
Інноваційно-педагогічна компетентність. Здатність до позитивного сприйняття педагогічних інновацій, аналізу їх сутності і перспектив застосування; вияву передового педагогічного досвіду, педагогічних інновацій; контролю та оцінки, коригування ходу та способів впровадження педагогічних інновацій в сфері вищої освіти, використання у власному досвіді новітніх освітніх технологій.	ПК12

в) спеціалізованих фахових (ФК):

Науково-педагогічна компетентність. Здатність аналізувати, порівнювати й оцінювати найважливіші досягнення у сфері національної, європейської та світової педагогіки вищої школи сучасних методів науково-педагогічних досліджень, розробляти й реалізовувати проекти теоретико-експериментального дослідження проблем вищої, професійної та університетської освіти у більш широкому (або міждисциплінарному) контексті	ФК2
Моніторингова компетентність Здатність до участі та проведення моніторингових досліджень в системі освіти, впровадження функцій та засобів педагогічного моніторингу з метою виміру якості освіти, освітніх програм, академічних й професійно-педагогічних досягнень осіб та їх груп	ФК4
Науково-дослідницька компетентність. Здатність до планування, організації та проведення досліджень в галузі юридичної педагогіки та психології, аналізу та систематизації наукових фактів, обробки та узагальнення отриманих результатів	ФК5

Процес вивчення дисципліни сформульований у термінах програмних результатів навчання (ПРН):

Знання і розуміння	Демонструє знання та розуміння історичних етапів розвитку вищої освіти, сутності сучасної методології і теорії педагогіки і психології вищої школи, специфіки, принципів, методів і етапів організації наукового педагогічного дослідження	ПРН-1
	Виокремлює та критично оцінює стратегії та тенденції розвитку сучасної системи вітчизняної та зарубіжної вищої освіти, сутність нових педагогічних парадигм, дидактико-концептуальних підходів, освітніх технологій	ПРН -2
	Демонструє знання та розуміння сутності педагогічних інновацій, основних категорій і понять інноваційної педагогіки, функцій інноваційно-педагогічної діяльності, проектування новітніх освітніх програм, інформаційно-технологічного й методичного забезпечення навчально-виховного процесу у закладі вищої освіти	ПРН -5
	Уміє самостійно і творчо опрацювати теоретичний і	ПРН -8

Уміння	практичний матеріал, систематизувати, узагальнювати та презентувати навчально-дидактичну, наукову, професійно орієнтовану інформацію відповідно до поставленої мети	
	Уміє організувати інформаційний пошук, самостійний відбір і якісну обробку наукової, професійно спрямованої інформації та емпіричних даних для навчальних, дослідницьких та професійних потреб	ПРН -9
Здатність до комунікації (навички)	Здатен обирати в усному і писемному професійно-педагогічному мовленні найдоцільніші формули мовленнєвого етикету	ПРН-16
	Здатен гнучко використовувати власний вербальний і невербальний потенціал для передачі наукової та професійно спрямованої інформації	ПРН -17
	Здатен презентувати, обговорювати та захищати власні погляди в усній та писемній формах комунікації перед фаховою та студентською аудиторією	ПРН -18
Готовність виявляти автономність і відповідальність (якості)	Готовий розвивати власний професійно-педагогічний та інтелектуально-творчий потенціал на засадах самоменеджменту, академічної мобільності та автономії	ПРН-24
	Готовий презентувати свої творчі доробки та результати власних науково-педагогічних досліджень з дотриманням принципів академічної доброчесності та етики (у вигляді майстер-класів, авторських підручників, авторських технологій /методик, наукових статей, доповідей на конференціях)	ПРН-25

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- теоретичні основи наукознавства, сутність, зміст та функції науки, класифікацію науки;
- основи організації науки у вищій освіті Україні і світу та особливості підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів;
- зміст, типи та особливості процесу наукового дослідження, основи наукової організації процесу дослідження;
- особливості інформаційного забезпечення та формування і користування бібліотечно-бібліографічними джерелами інформації в наукових дослідженнях;
- види, типи та основи систематизації і впровадження результатів наукового дослідження.

Студенти повинні вміти:

- обирати та обґрунтовувати актуальність теми науково-педагогічних досліджень;
- формулювати науковий апарат дослідження;

– користуватися бібліотечними каталогами, розробляти бібліографію до конкретного науково-педагогічного дослідження;

– оформляти результати наукового дослідження, розраховувати його ефективність;

– організовувати власну науково-дослідну діяльність, застосовуючи адекватні засоби, методи і форми дослідницького пошуку;

– аналізувати та здійснювати провідні етапи наукової роботи із застосуванням сучасних технологій моделювання, використання інформаційних технологій тощо.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКИ.

Тема 1.1. Генеза розвитку науки та науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу

Переднаука, дослідницька орієнтація навчального процесу у закладах освіти Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю, дослідницький метод в епоху Античності.

Особливості становлення науки та розвитку дослідної діяльності та освіти в епоху Середньовіччя.

Наука та теорія освіти в епоху Відродження,

Розвиток науки та дослідницьких вмінь у Новий час.

Наука, дослідницьке навчання в епоху Просвітництва.

Розвиток науки дослідницький, експериментальний, евристичний метод навчання у дидактиці 20-х років ХХ ст., проблемне навчання у теорії і практиці вітчизняної освіти другої половини ХХ ст.

Тема 1.2. Організація наукової діяльності у вищій школі України та світу

Нормативне забезпечення розвитку науки у вищій школі України. Закон України «Про вищу освіту» (2014). Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016). Закон України «Про інноваційну діяльність» (2002)., «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки» (2022).

Етапи розвитку та функції наукової діяльності у вищій школі.

Моделі державної підтримки наукових досліджень у вищій школі різних країн.

Національні моделі взаємодії освітньої та наукової діяльності університету.

Наукова та академічна доброчесність: світовий, європейський та національний виміри.

Організація науково-дослідної роботи студентів у ЗВО.

Тема 1.3. Європейські стандарти наукової та академічної доброчесності

Європейський кодекс наукової доброчесності (The European Code of Conduct for Research Integrity). Структура Європейського кодексу наукової доброчесності.

Кодекс академічної доброчесності сучасного українського університету (на прикладі Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка). Загальні положення. Політика академічної доброчесності. Норми професійної етики та академічної доброчесності. Комісія з питань етики та академічної доброчесності. Порядок перевірки

та розгляду факту плагіату. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності.

Розділ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Тема 2.1. Науковий апарат науково-педагогічного дослідження

Поняття про методологію та методи науково-педагогічного дослідження. Методологія наукових досліджень. Загальнонаукові та конкретно-наукові методи досліджень. Типологія методів науково-педагогічного дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні. Основні методи теоретичних досліджень: аналіз; синтез; порівняння; систематизація; ранжування; абстрагування. Характеристика основних емпіричних методів: спостереження; інтерв'ювання; анкетування; опитування; контент-аналіз; експертна оцінка; тестування; експеримент. Системний підхід у науково-педагогічних дослідженнях. Визначення предмета, об'єкта дослідження. Мета і завдання, гіпотеза дослідження. Порядок здійснення науково-педагогічного дослідження, його провідні етапи. Педагогічний експеримент. Природний та лабораторний педагогічний експеримент. Констатувальний, пошуковий та формувальний види педагогічного експерименту.

Тема 2.2. Джерельна база науково-педагогічного дослідження

Класифікація джерел наукової інформації: за формою надання, за способом передавання, за способом опублікування, за періодичністю видання. Первинна інформація: статті, тези доповідей, дисертації, монографії, звіти з НДР. Вторинна інформація: реферативні журнали, експрес інформація, проспекти, наукові огляди, нормативна документація і т. ін. Порядок обробки та групування інформації. Пошук інформації. Складання конспектів, тез та витягів. Уніфікований опис джерел інформації. Принципи наукового реферування, складання огляду літератури. Комп'ютерні технології пошуку інформації. Наукометричні бази даних, бібліографічні і реферативні бази даних, інструменти для відстеження цитованості наукових публікацій. Наукометричні бази даних відкритого доступу.

Тема 2.3. Форми впровадження результатів науково-педагогічного дослідження

Прийоми викладу матеріалів науково-педагогічного дослідження. Мова та стиль наукової роботи в галузі педагогічних наук. Апробація та оприлюднення результатів науково-педагогічного дослідження. Робота над написанням наукових статей, доповідей і повідомлень, монографій. Упровадження результатів та ефективність науково-педагогічних досліджень.

Тема 2.4. Магістерська наукова робота: підготовка, оформлення, захист

Поняття кваліфікаційної наукової роботи, особливості її структури, змісту і вимог відповідно до рівня наукового дослідження. Обґрунтування теми магістерської наукової роботи, порядок її затвердження. Технологія підготовки магістерської наукової роботи: основні вимоги до змісту, структури, обсягу й оформлення. Процедури рецензування і підготовки до захисту магістерських дипломних робіт. Публічний захист дипломної магістерської роботи: зміст процедури і порядок проведення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ КОНТЕКСТИ.										
Тема 1.1. Генеза розвитку науки та науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу	12	2			10					
Тема 1.2. Організація наукової діяльності у вищій школі України та світу	10	2	2		6					
Тема 1.3. Європейські стандарти наукової та академічної доброчесності	8	2	2		4					
Розділ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ										
Тема 2.1. Методологічний інструментарій науково-педагогічного дослідження.	15	3	2		10	1	1			
Тема 2.2. Джерельна база науково-педагогічного дослідження	13	1	2		10	1	1			
Тема 2.3. Форми впровадження результатів науково-педагогічного дослідження	14	2	2		10		1			
Тема 2.4. Магістерська наукова робота: підготовка, оформлення, захист	14	2	2		10		1			
ІНДЗ*	4		4							
Усього годин	90	14	16		60					

* – за наявності

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.2. Організація наукової діяльності у вищій школі України та світу	2
2	Тема 1.3. Європейські стандарти наукової та академічної доброчесності	2
3	Тема 2.1. Методологічний інструментарій науково-педагогічного дослідження	2
4	Тема 2.2. Джерельна база науково-педагогічного дослідження	2
5	Тема 2.3. Форми впровадження результатів науково-педагогічного дослідження	2
6	Тема 2.4. Магістерська наукова робота: підготовка, оформлення, захист	2
7-8	ІНДЗ Проект за темою дипломної магістерської роботи	4
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Генеза розвитку науки та науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу.	10
2	Тема 1.2. Організація наукової діяльності у вищій школі України та світу	5
3	Тема 1.3. Європейські стандарти наукової та академічної доброчесності	5
4	Тема 2.1. Методологічний інструментарій науково-педагогічного дослідження	10
5	Тема 2.2. Джерельна база науково-педагогічного дослідження	10
6	Тема 2.3. Форми впровадження результатів науково-педагогічного дослідження	10
7	Тема 2.4. Магістерська наукова робота: підготовка, оформлення, захист	10
	Разом	60

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти словник основних понять навчального курсу.
2. Розробити науковий апарат свого дослідження, його методологію, передбачувану новизну (в межах ІНДЗ).
3. Підготувати рецензію на 1 фахову статтю за темою дипломної роботи.
4. Розробити мультимедійну презентацію за однією із тем навчального курсу.
5. Скласти список літератури до дослідження з дотриманням вимог АРА.
6. Розробити опорний конспект за однією із тем практичного заняття.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(науково-педагогічний проект за темою магістерської дипломної роботи)

Концептуальний апарат дослідження (вступ)	Теоретична частина (виклад провідних положень)	Емпірична частина (опис методик діагностики)	Захист проєкту	Кількість годин
До 10	до 25	до 15	10	60

7. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: розповідь, лекція, пояснення, бесіда, дискусія.
- наочні методи: ілюстрація, демонстрація, спостереження.
- методи формування практичних умінь та навичок: виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць, складання опорних конспектів, складання словника понять;
- методи активного, евристичного і проблемного навчання, мультимедійні презентації.

9. Методи контролю

Поточне опитування і тестування знань студента під час практичних занять, оцінювання якості виконання завдань для самостійної роботи, ІНДЗ. Проведення модульного та підсумкового контролю.

10. Питання для підсумкового контролю

Визначення поняття «наука». Багатозначність поняття «наука». Роль науки у сучасному суспільстві.

Емпіричне та теоретичне знання. Зв'язок між емпіричним та теоретичним знанням.

Емпіричні методи дослідження.

Теоретичні методи дослідження.

Історичний та логічний методи дослідження.

Поняття моделі.

Визначення наукового дослідження. Основні ознаки наукового дослідження.

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження

Підходи до класифікації наук.

Особливості наукового пізнання у соціальних /педагогічних науках.

Об'єкт та предмет педагогічної науки.

Основні етапи планування та проведення наукового дослідження в галузі педагогічних наук.

Проблема та тема наукового дослідження. Об'єкт та предмет наукового дослідження.

Мета проведення огляду наукової літератури в процесі дослідження.

Вибір методів наукового дослідження. Класифікація методів наукового дослідження.

Форми представлення результатів наукових досліджень.

Фундаментальні принципи етики наукових досліджень.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль	Завдання для самостійної роботи	ІНДЗ	Підсумковий контроль	Сума балів
28	30	30	12	100

1. Скласти словник основних понять навчального курсу – 6 балів.

2. Підготувати рецензію на 1 фахову статтю за темою дипломної роботи – 6 балів.

3. Розробити мультимедійну презентацію за однією із тем навчального курсу – 6 балів.
4. Скласти список літератури з дотриманням діючих вимог APA – 6 балів.
5. Розробити опорний конспект за однією із тем практичного заняття – 6 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінно	90-100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших студентів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання не передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	75-89	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає несуттєві неточності	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

Задовільно	60-74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички:
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-34	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, погребує постійної допомоги викладача

11. Методичне забезпечення

1. Нормативні документи КМУ, МОН України, СумДПУ імені А.С. Макаренка.

2. Навчальні посібники:

Сбруєва А.А. (2021) Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка.

3. Наукові монографії:

Проблеми інноваційного розвитку вищої освіти у глобальному, регіональному та національному контекстах. (2017). Монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої та Г. Ю. Ніколаї. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка,.

Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа». (2021). За заг. ред. А. А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Трансверсальність у професійній підготовці майбутнього фахівця: глобальний, європейський та національний контексти. (2023). За заг. ред. М. Бойченко. - Суми : СумДПУ імені Л.С.Макаренка.

Europeanization of the educational environment: realities and prospects : scientific monograph (2023). Riga, Latvia : Baltija Publishing. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-327-9-14>

4. Опорні конспекти лекцій.

5. Плани семінарських занять, методичні матеріали до семінарських занять.

6. Мультимедійні презентації до лекцій.

7. Науково-педагогічна література.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Закон України «Про вищу освіту». (2014). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»(2016) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
3. Міністерство освіти і науки України. (МОН України). (2022). Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
4. Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. <https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>
5. Положення про кваліфікаційну роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка нова редакція. <https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>
6. Про комісію з питань етики та академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка <https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/normatyvno-pravova-baza> 6.

ОСНОВНА

1. Башкір О. І. (2020). Методологія науково-педагогічного дослідження та презентація його результатів. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. (2016) Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка.
3. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. (2020). Основи наукових досліджень у вищій школі. : підруч. Київ : ФОП Ямчинський О.В.
4. Методика організації науково-педагогічних досліджень (2018). Метод. посібник / укл. : О. Є. Антонова, В. М. Єремєєва, Н. М. Мирончук. Житомир.
5. Ярошук Л. (2019) Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken-Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing.

ДОДАТКОВА

6. Voichenko M., Sbruieva A. (2019). Methodological model of comparative research in gifted education in the USA, Canada and the UK. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4, 151 - 163. DOI 10.24139/2312-5993/2019.04/151-163
7. Лаппо В. В. (2016). *Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник* / В.В.Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР.
8. Науково-педагогічне дослідження (2015) : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОШПО.
9. Оформлення списку бібліографічних посилань до наукової роботи (2018). Стил ь Американської психологічної асоціації (APA Style): метод, рек. / уклад.: В. В. Степко. С. Г. Винокурова ; Київ. най. ун-т культури і мистецтв, наук. б-ка. Київ.
10. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги.
11. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів : практичний посібник. (2019). Авторський колектив : В. Майборода, О. арошенко, Я. Скиба ; за ред. О. арошенко. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України.

Електронні інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua>
2. Державна науково-технічна бібліотека України. Режим доступу: <http://gntb.gov.ua>
3. Європейська асоціація дослідників освіти (European Educational Research Association - EERA). Режим доступу: <https://eera-ecer.de/>
4. Єдине освітнє інформаційне вікно України. Режим доступу: <http://www.osvita.com>
5. 10. Інформаційний портал «Знання». Режим доступу: <http://znannya.info>
6. 14. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника. Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua>
7. Міністерство освіти і науки України. Режим доступу: <http://mon.gov.ua>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
9. Національна парламентська бібліотека України. Режим доступу: <http://www.nplu.org>
10. Одеська національна наукова бібліотека України. Режим доступу: <http://www.odnb.odessa.ua>
11. Освіта України. Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
12. Освіта.UA. Режим доступу: <http://osvita.ua>
13. Портал сучасних педагогічних ресурсів. Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>
14. Українська асоціація дослідників освіти (УАДО). Режим доступу: <https://www.uera.org.ua/uk/>
15. Український інститут науково-технічної і економічної інформації. Режим доступу : <http://www.uinteі.kiev.ua>
16. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com>

ДОДАТОК 1.

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Організація наукової діяльності в Україні та світі

Питання для обговорення:

1. Нормативне забезпечення розвитку науки у вищій школі України.
2. Етапи розвитку та функції наукової діяльності у вищій школі.
3. Моделі державної підтримки наукових досліджень ц вищій школі різних країн.
4. Національні моделі взаємодії освітньої та наукової діяльності університету.
5. Наукова та академічна доброчесність: світовий, європейський та національний виміри.
6. Управління науковою діяльністю сучасного університету: світовий досвід.

Практичні завдання

1. Скласти словник основних понять теми.
2. Розробити мультимедійну презентацію за одним з питань теми.

Рекомендована література:

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» № 1977-ХІІ, із змінами від 19 грудня 2006 року URL: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_06/.
2. Закон України „Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” від 11 липня 2001 року № 2623-ІІЮ URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2623-14>
3. Закон України «Про вищу освіту» : від 19 вересня 2014 р. № 2984-ІІІ. – К., 2014. – 69 с.

4. Сбруєва А.А. (2021) Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка.
5. Лаппо В. В. (2016) Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / В.В.Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР.
6. Науково-педагогічне дослідження (2015) : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОШПО.
7. Основи наукових досліджень (2014): Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України. — Харків: «Федорко».
8. Основи наукових досліджень (2014) : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка.
9. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги.

Практичне заняття 2. Європейські стандарти наукової та академічної доброчесності

Питання для обговорення:

1. Європейський кодекс наукової доброчесності. Суб'єкти укладання Кодексу.
2. Структура Європейського кодексу наукової доброчесності.
3. Кодекс академічної доброчесності сучасного українського університету (на прикладі Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка). Принципи, на яких побудований Кодекс. Політика академічної доброчесності. Норми професійної етики та академічної доброчесності. Комісія з питань етики та академічної доброчесності. Порядок перевірки та розгляду факту плагіату. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності

Практичні завдання

1. Скласти словник основних понять теми.
2. Розробити мультимедійну презентацію за одним з питань теми.

Рекомендована література:

1. Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність” № 1977-ХІІ, із змінами від 19 грудня 2006 року URL: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_06/.
2. Закон України „Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” від 11 липня 2001 року № 2623-ІІЮ URL:<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2623-14>
3. Закон України «Про вищу освіту» : від 19 вересня 2014 р. № 2984-ІІІ. – К., 2014. – 69 с.
4. The European Code of Conduct for Research Integrity. URL <https://allea.org/code-of-conduct/>
5. Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. URL: <https://sspu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist>
5. Лаппо В. В. (2016) Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / В.В.Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР.
6. Науково-педагогічне дослідження (2015) : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОШПО.
7. Основи наукових досліджень (2014): Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України. — Харків: «Федорко».
8. Основи наукових досліджень (2014) : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,

Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка.

9. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги.

10. Ярощук Л. (2019) Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken-Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Практичне заняття 3. Методологічний інструментарій науково-педагогічного дослідження

Питання для обговорення:

1. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження.
2. Методологічні підходи у науково-педагогічних дослідженнях.
3. Загальнонаукові та конкретнонаукові методи досліджень. Типологія методів науково-педагогічного дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.
4. Основні методи теоретичних досліджень: аналіз; синтез; порівняння; систематизація; ранжування; абстрагування.
5. Характеристика основних емпіричних методів: спостереження; інтерв'ювання; анкетування; опитування; контент-аналіз; експертна оцінка; тестування; експеримент.
6. Визначення предмета, об'єкта дослідження. Мета і завдання, гіпотеза дослідження. Порядок здійснення науково-педагогічного дослідження, його провідні етапи.
7. Педагогічний експеримент. Природний та лабораторний педагогічний експеримент. Констатувальний, пошуковий та формувальний види педагогічного експерименту.

Практичні завдання

1. Скласти словник основних понять теми.
2. Розробити мультимедійну презентацію за одним з питань теми.
3. Розробити та презентувати методологічний інструментарій (науковий апарат) свого магістерського дослідження

Рекомендована література:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. – К. 2003. – 115 с.
2. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень / О.В. Крушельницька. – К.: 2003. – 136 с.
3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень / Ковальчук В.В. Моїсєєв Л. М. – К.: 2004. – 113 с.
4. Лапко В. В. (2016) Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / В.В.Лапко. – Івано-Франківськ: НАІР.
5. Науково-педагогічне дослідження (2015) : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОШПО.
6. Основи методології та організації наукових досліджень (2010) Навч. посібник за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури.
7. Основи наукових досліджень (2014): Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України. Харків: «Федорко».
8. Основи наукових досліджень (2014) : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка.

9. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) *Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук.* – Рівне: Волинські обереги.
10. Ярошук Л. (2019) *Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл.* Saarbrücken-Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Практичне заняття 4.

Тема 2.2. Джерельна база науково-педагогічного дослідження

Питання для обговорення:

1. Класифікація джерел наукової інформації: за формою надання, за способом передавання, за способом опублікування, за періодичністю видання. Первинна інформація: статті, тези доповідей, дисертації, монографії, звіти з НДР. Вторинна інформація: реферативні журнали, експрес інформація, проспекти, наукові огляди, нормативна документація і т. ін.
2. Порядок обробки та групування інформації.
3. Складання конспектів, тез та витягів.
4. Принципи наукового реферування, складання огляду літератури.
5. Комп'ютерні технології пошуку інформації.
6. Наукометричні бази даних, бібліографічні і реферативні бази даних, інструменти для відстеження цитованості наукових публікацій.

Практичні завдання

1. Скласти словник основних понять теми.
2. Розробити мультимедійну презентацію за одним з питань теми.
3. Здійснити пошук джерел за темою свого магістерського дослідження. Укласти бібліографію за типами: нормативні джерела (закони та підзаконні акти), наукові джерела (статті, дисертації), методичні джерела (рекомендації, листи тощо).

Рекомендована література:

1. Білуха М. Т. *Методологія наукових досліджень.* – К. 2003. – 115 с.
2. Крушельницька О. В. *Методологія і організація наукових досліджень / О.В. Крушельницька.* – К.: 2003. – 136 с.
3. Ковальчук В.В. *Основи наукових досліджень / Ковальчук В.В. Моїсєєв Л. М.* – К.: 2004. – 113 с.
4. Лапо В. В. (2016) *Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / В.В.Лапо.* – Івано-Франківськ: НАІР.
5. *Науково-педагогічне дослідження (2015) : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь.* – Суми : СОІППО.
6. *Основи методології та організації наукових досліджень (2010) Навч. посібник за ред. А. Є. Конверського.* К.: Центр учбової літератури.
7. *Основи наукових досліджень (2014): Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України.* Харків: «Федорко».
8. *Основи наукових досліджень (2014) : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко.* – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка.
9. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) *Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук.* – Рівне: Волинські обереги.
10. Ярошук Л. (2019) *Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл.* Saarbrücken-Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Практичне заняття 5.

Тема 2.3. Форми впровадження результатів науково-педагогічного дослідження

Питання для обговорення:

1. Прийоми викладу матеріалів науково-педагогічного дослідження.
2. Мова та стиль наукової роботи в галузі педагогічних наук.
3. Апробація та оприлюднення результатів науково-педагогічного дослідження.
4. Робота над написанням наукових статей, доповідей і повідомлень.
5. Упровадження результатів та ефективність науково-педагогічних досліджень.

Практичні завдання

1. Скласти словник основних понять теми.
2. Розробити мультимедійну презентацію за одним з питань теми.
3. Підготувати виступ та презентацію з теми дослідження на науковій конференції. Апробувати її на практичному занятті.

Рекомендована література:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. – К. 2003. – 115 с.
2. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень / О.В. Крушельницька. – К.: 2003. – 136 с.
3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень / Ковальчук В.В. Моїсєєв Л. М. – К.: 2004. – 113 с.
4. Лаппо В. В. (2016) Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / В.В.Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР.
5. Науково-педагогічне дослідження (2015) : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОІППО.
6. Основи методології та організації наукових досліджень (2010) Навч. посібник за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури,.
7. Основи наукових досліджень (2014): Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України. Харків: «Федорко».
8. Основи наукових досліджень (2014) : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка.
9. Основні вимоги до написання наукової статті (2016) Методичні рекомендації. Укладачі: Г. З. Шевчук, Л. І. Гаврилюк, Т. В. Гаврилюк. Луцьк : ВІППО.
10. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги.
11. Ярошук Л. (2019) Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken-Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Практичне заняття 6.

Тема 2.4. Магістерська наукова робота: підготовка, оформлення, захист

Питання для обговорення:

1. Поняття кваліфікаційної наукової роботи, особливості її структури, змісту і вимог відповідно до рівня наукового дослідження.
2. Обґрунтування теми магістерської наукової роботи, порядок її затвердження.
3. Технологія підготовки магістерської наукової роботи: основні вимоги до змісту, структури, обсягу й оформлення.
4. Процедури рецензування і підготовки до захисту магістерських дипломних робіт.

5. Публічний захист дипломної магістерської роботи: зміст процедури і порядок проведення.

Практичні завдання:

1. Написати наукову статтю за темою магістерської роботи та презентувати її на занятті.
2. Підготувати рецензію на наукову статтю за темою магістерської роботи.

Рекомендована література:

1. Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. <https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>
2. Положення про кваліфікаційну роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка нова редакція. <https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. (2016) Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка.
4. Вимоги ВАК до наукової статті опублікованої у фаховому виданні. https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=105
5. Науково-педагогічне дослідження : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОППО, 2015.
6. Основи наукових досліджень (2014): Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України. — Харків: «Федорко».
7. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги.
8. Як написати рецензію на наукову статтю. <https://phdhelp.com.ua/uk/yak-napisati-retsenziyu-na-naukovu-stattyu/>

Додаток 2.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Підготувати та презентувати план-проспект магістерської кваліфікаційної роботи, яка містить такі складові:

1. Вступ (актуальність проблеми, стан її розроблення, об'єкт, предмет, мета, завдання, методологічні підходи та методи дослідження, структура змісту роботи). (обсяг – 2 стор.)
2. Теоретична частина (перший розділ роботи): анотація змісту кожного з підрозділів. (загальний обсяг 2 стор.)
3. Практична частина (другий розділ): анотація змісту кожного з підрозділів. (загальний обсяг 2 стор.)
4. Список літератури за вимогами АРА.

Рекомендована література:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. – К. 2003. – 115 с.
2. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень / О.В. Крушельницька. – К.: 2003. – 136 с.
3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень / Ковальчук В.В. Моїсєєв Л. М. – К.: 2004. – 113 с.
4. Лаппо В. В. (2016) Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / В.В.Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР.

5. Науково-педагогічне дослідження (2015) : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОІППО.
6. Основи методології та організації наукових досліджень (2010) Навч. посібник за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури,.
7. Основи наукових досліджень (2014): Навчальний посібник/ В. В. Тушева, УМО НАПН України. Харків: «Федорко».
8. Основи наукових досліджень (2014) : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка.
9. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. (2013) Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги.
10. Ярощук Л. (2019) Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken-Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing.